

جهاد دانشگاهی و دانشگاه آزاد اسلامی در گفت‌وگو با حمیدرضا طیبی

روی پای خود ایستاده‌ایم

عکاس: امیرریحان فرهنگستان

◀ حمیدرضا طیبی، رئیس جهاد دانشگاهی

اسلامی بحث اقتصاد دانش‌بنیان و در جهاد دانشگاهی بحث تجاری‌سازی پژوهش‌های دانشگاهی. به نظر تان اگر روزی توانیم از دانش، ثروت تولید کنیم آیا از عرصه تولید علم جهانی محو خواهیم شد که این دو نهاد آتقدیر روی این موضوع تاکید دارند؟

به حال هر معتقدیم تولید علم برای حل مشکلات جامعه صورت می‌گیرد. اقتصاد مسا باید متکی بر دانش و فناوری خودمان باشد. جامعه باید به صورت دانش‌بنیان اداره شود؛ چون ما هم داریم به همین بشتری به حوزه‌هایی می‌کنیم که برایشان کارفرما وجود دارد. حوزه صنعت، کشاورزی و پزشکی است. در کشاورزی و صنعت کارفرمایی به بزرگی دولت داریم و

ببخش خصوصی هم در این زمینه فعالیت‌های زیادی دارد. بنابراین ما بیشتر به سمتی توجه می‌کنیم که برای تولید علم و فناوری مسا کارفرما وجود داشته باشد. متأسفانه برای علوم انسانی در کشور در حال حاضر کارفرما وجود ندارد.

آیا این مشکل بزرگی برای کشور نیست؟

این عیب بزرگی در کشور ما محسوب می‌شود. بسیاری از مسائل و مشکلاتی که در کشور با آن سروکار داریم، حاصل عدم پرداختن درست به علوم انسانی است. نظام باید به علوم انسانی بها دهد. الان در جهاد دانشگاهی حدود ۴۰ درصد فعالیت‌ها در حوزه علوم انسانی و نزدیک به ۳۴ گروه پژوهشی در این حوزه داریم، ولی همیشه با مشکل نبود کارفرما مواجه بوده‌ایم.

یعنی نتایج تحقیقات‌ها می‌شود؟

بله و از نتیجه تحقیقات استفاده‌ای نمی‌شود. الان تلاش بسیاری کرده‌ایم که در دولت تدبیر و امید برخی مسائل اصلی کشور را به

◀ حمیدرضا طیبی در بازدید روزنامه «فرهنگستان»

گروه دانشگاه | جهاد دانشگاهی با احساس نیازی که بعد از وقوع انقلاب فرهنگی در راستای پژوهش‌های دانشگاهی به وجود آمد، تشکیل شد. در حال حاضر جهاد دانشگاهی، به عنوان نهادی که ۸۰ درصد منابعش را با فعالیت‌های علمی و فناوری خود تأمین می‌کند، یکی از اصلی‌ترین نقش‌ها را در تولید ثروت از علم به عهده گرفته است. دانشگاه آزاد اسلامی هم به عنوان یک نهاد آموزشی مستقل، در سال‌های اخیر توجه ویژه‌ای به اقتصاد مبتنی بر دانش داشته و از این رو، همکاری‌های بسیاری را با جهاد دانشگاهی تعریف کرده است. حمیدرضا طیبی در گفت‌وگو با «فرهنگستان» از این دو نهاد و راه مشترکی که برای توسعه کشور در پیش دارند، می‌گوید.

دانشگاه آزاد اسلامی در کنار جهاد دانشگاهی دو نهادی هستند که از رویکردهای عمومی در جامعه بهره می‌برند و سابقه خیلی قوی غیردولتی دارند. به نظر شما این نگاه مشترک به این دو نهاد را چگونه می‌توان بسط داد؟ در واقع اشتراکات میان این دو نهاد را در چه چیزهایی می‌دانید؟

هم جهاد دانشگاهی و هم دانشگاه آزاد اسلامی، در پاسخ به چند نیاز که زمانی در کشور احساس می‌شد به وجود آمده‌اند. ما در جامعه احساس می‌کردیم که قبل از انقلاب به عمد عقب نگه داشته می‌شویم. کشورهای پیشرفته ما را از نظر علمی عقب نگه می‌داشتند و با ایجاد وابستگی علم و فناوری به خودشان جلوی پیشرفت‌مان را می‌گرفتند. علم ابزار قدرت است. با پیروزی انقلاب اسلامی و ایجاد روحیه خودباوری ما به دنبال اثبات توانایی‌های خود بودیم و به دست آوردن نیازهای کشور و آنچه از آن محروم بودیم، ما فکر می‌کردیم عوامل پیشرفت، توسعه فرهنگی، کار زیرساختی، توسعه علمی و همچنین توسعه فعالیت‌های آموزشی است. بعد از تشکیل جهاد سازندگی ما احساس کردیم زمان تعطیلی دانشگاه‌ها فرصت خوبی است که به توسعه فعالیت‌های فرهنگی و پژوهشی و اثبات توانایی‌های کشور و اموری که مغفول مانده بپردازیم. برای رسیدن به این هدف نیازمند یک‌سری عوامل بودیم که آموزش هم از جمله همین موارد بود. در این راستا به نیروی انسانی فرهیخته و آموزش دیده برای توسعه نیاز داشتیم. برای رسیدن به این مهم نیازمند توسعه فعالیت‌های آموزشی نیز بودیم. در این راستا دانشگاه آزاد اسلامی هم در پاسخ به این نیاز جامعه برای آموزش به وجود آمد. از این جهت می‌گوییم هر دو نهاد در پاسخ به نیازهای انقلاب تشکیل شده‌اند. بنابراین هم جهاد دانشگاهی در خصوص نیازهای توسعه فرهنگی و توسعه پژوهشی و هم دانشگاه آزاد اسلامی در پاسخ به نیازهای آموزشی جامعه برای همه اقشار جامعه تأسیس شده‌اند. هر قشری در دانشگاه آزاد اسلامی می‌تواند تحصیل کند؛ چرا که دانشگاه آزاد اسلامی با توجه به نیاز جامعه تأسیس شده است. از این جهت این دو نهاد را بسیار شبیه هم می‌دانیم. این دو نهاد؛ یعنی هم دانشگاه آزاد اسلامی که به طور کامل اتکایی بر بودجه عمومی کشور ندارد و این نکته مثبت آن است که بدون اینکه باری بر دوش بودجه عمومی کشور بگذارد، با استفاده از منابع خود و مردم این وظیفه خطیر آموزشی و فعالیت‌های پژوهشی خود را که در سال‌های اخیر به آن پرداخته است، انجام می‌دهد و هم جهاد دانشگاهی، که حداکثر استفاده این نهاد از بودجه دولتی ۲۰ درصد است، تقریباً هر دو از لحاظ مالی خودکفا هستند. هر دو نهاد به لحاظ اینکه با حداقل استفاده از امکانات نظام جمهوری اسلامی ارزش افزوده بسیار بالایی دارند ارزشمند هستند و توانسته‌اند مشکلات بزرگی را از سر راه کشور بردارند.

در آغاز آن دغدغهای که بعد از انقلاب اسلامی در سطح جامعه و نظام به وجود آمد، باعث ایجاد این دو نهاد شد. اما در ادامه می‌بینیم جهاد و دانشگاه آزاد اسلامی توانسته‌اند تغییرات مهمی در خود ایجاد کنند؛ به طور مثال در دانشگاه آزاد

دبیرخانه شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (عنتف) با انتشار گزارشی از وضعیت ایران در شاخص جهانی نوآوری، اعلام کرد: «ایران در این شاخص ۲۸ رتبه جهانی ارتقا یافته است. ایران با کسب ۳۰،۵ امتیاز از مجموع ۱۰۰ امتیاز در شاخص جهانی نوآوری سال ۲۰۱۶ بین ۱۲۷ کشور در جایگاه ۷۸ جهان قرار گرفت. این در حالی است که بر اساس گزارش سال ۲۰۱۵ همین شاخص ایران در جایگاه یکمصد و ششم جهان قرار داشت که نشانگر بهبود ۲۸ رتبه‌ای جهانی ایران در حوزه نوآوری است. گزارش شاخص جهانی نوآوری نگاهی به سیاست‌های موثر نوآورانه برای توسعه دارد و راه‌های جدیدی را که سیاست‌گذاران اقتصادهای نو ظهور از طریق آنها قادر خواهند شد تا سطح نوآوری را در کشور خود ارتقا دهند و توسعه ملی را از طریق گسترش محیط نوآورانه و ساختن قدرت‌های محلی در بخش‌های سنتی بهبود دهند، نمایان می‌کند.»

در آغاز آن دغدغهای که بعد از انقلاب اسلامی در سطح جامعه و نظام به وجود آمد، باعث ایجاد این دو نهاد شد. اما در ادامه می‌بینیم جهاد و دانشگاه آزاد اسلامی توانسته‌اند تغییرات مهمی در خود ایجاد کنند؛ به طور مثال در دانشگاه آزاد

بازگشت رشته‌های هوانوردی به دفترچه کنکور

فرهیختگان | کدرشته محل‌های مهندسی الکترونیک هواپیما، مهندسی مخابرات هواپیما، مهندسی تعمیر و نگهداری هواپیما که پیش از این از دفترچه انتخاب رشته گروه ریاضی حذف شده بود، به دفترچه بازگشت. بر اساس اعلام سازمان سنجش با توجه به اقدامات و پیگیری‌های به عمل آمده و اعلام معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری کدرشته محل‌های: ۱۱۶۰۴- مهندسی برق (مهندسی الکترونیک هواپیما)، ۱۱۶۰۵- مهندسی برق (مهندسی مخابرات هواپیما)، ۱۱۶۰۶- مهندسی تعمیر و نگهداری هواپیما، ۱۱۶۰۷- هوانوردی مربوط به مرکز آموزش عالی هوانوردی و فرودگاهی کشور از گروه آزمایش علوم ریاضی و فنی، مجدداً اقدام به پذیرش دانشجوی می‌کنند.

صورت پروژه برای حوزه پژوهشی علوم انسانی تعریف کنیم. الان با برنامه‌ریزی قراردادهای بسیار خوبی در حال انعقاد است که حول مسائل و مشکلات کشور تحقیق می‌کنیم. زمانی فکر می‌کردیم که مشکل اصلی کشور ما تولید علم و فن و تبدیل فن به محصول و خدمات است. من به عنوان یک مهندس چنین احساسی داشتم و در حوزه پزشکی و کشاورزی هم این احساس وجود داشت. سپس در این مسیر دیدیم که خیر؛ نه تنها این راه حل استفاده نمی‌شود، بلکه در استفاده از آن هم مقاومت وجود دارد. ما تبدیل به یک جامعه رانتی شدیم که از پول نفت ارتزاق و احساس می‌کند که نیازی به فناوری ندارد و می‌تواند با پول نفت از کشورهای خارجی خرید کند. مشکلش را سریع تر حل کند به علاوه مزیت‌های دیگری که خرید خارجی دارد. نتیجه این موضوع هم فساد است که در خرید خارجی وجود دارد و عدم اطمینانی که مدیران نسبت به موضوع دارند. اینها مسائلی است که علوم انسانی باید حل کند. بحث فساد در جامعه با وارد شدن پژوهشگران علوم انسانی باید حل شود. مسائلی از این قبیل زیاد در جامعه وجود دارد و اتفاقاً ما در جهاد دانشگاهی اهمیت زیادی برای علوم انسانی قائلم و اهمیت آن را با گوشت و پوست و حس کرده‌ایم. وقتی شما کار حرفه‌ای خیلی عالی‌ای می‌کنی و مجموعه مسائل و مشکلات را در این حوزه می‌بینی، جای علوم انسانی را بسیار خالی احساس می‌کنی. به عنوان یک مهندس برق الان بیشتر گرایشیم بیشتر به سمت مسائل مرتبط به علوم انسانی و مدیریت است که ضعف‌های بسیاری در این زمینه در کشور وجود دارد. در حال حاضر در جهاد به علوم انسانی خیلی خوب پرداخته می‌شود و خوشبختانه در دولت جدید به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی توجه خوبی شده است و خود جهاد هم منابع ویژه‌ای برای پرداختن و انجام پژوهش‌ها در علوم انسانی دارد.

تفاهمنامه‌هایی که جهاد با دانشگاه‌ها امضا می‌کند صوری است یا واقعاً نتایجی دارد؟ به خصوص در تفاهننامه با دانشگاه آزاد اسلامی به نتایج قابل قبولی رسیدید؟

تقریباً در جهاد دانشگاهی تفاهننامه صورتی نداریم. به این دلیل که متکی به منابعی هستیم که باید آخر ماه به دست بیاوریم. ۸۰ درصد منابع ما حاصل تجاری‌سازی فعالیت‌های پژوهشی و فناوری است و کمی هم فعالیت‌های آموزشی. بنابراین اصلاً جای این نیست که دنبال کارهای بی‌نتیجه باشیم.

آیا این مشکل بزرگی برای کشور نیست؟

این عیب بزرگی در کشور ما محسوب می‌شود. بسیاری از مسائل و مشکلاتی که در کشور با آن سروکار داریم، حاصل عدم پرداختن درست به علوم انسانی است. نظام باید به علوم انسانی بها دهد. الان در جهاد دانشگاهی حدود ۴۰ درصد فعالیت‌ها در حوزه علوم انسانی و نزدیک به ۳۴ گروه پژوهشی در این حوزه داریم، ولی همیشه با مشکل نبود کارفرما مواجه بوده‌ایم.

آکادمی

برگزاری جشنواره نشریات دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی در پایان شهریور

آموزش سیاست‌ورزی به دانشجویان

فرهیختگان | یکی از اهداف دانشگاه آزاد اسلامی، گسترش فعالیت‌های فرهنگی است؛ از جمله جشنواره صلح و سلام که به نوعی آشنی با طبیعت است و دانشجویان را هم با خود در فعالیت‌های زیست‌محیطی فرهنگی همراه می‌کند. نشریات دانشجویی یکی از نموده‌های فرهنگی دانشگاه است که مسئولیت نظارت و حمایت از آنها به عهده معاونت‌های فرهنگی است. معاونت فرهنگی دانشگاه آزاد اسلامی نیز در راستای گسترش فعالیت‌های فرهنگی در پایان تابستان جشنواره‌ای برای نشریات دانشجویی برگزار می‌کند. این جشنواره پایان شهریور در واحد تبریز برگزار می‌شود. سیدطه هاشمی، معاون دانشجویی و فرهنگی دانشگاه آزاد اسلامی در ارتباط با فعالیت‌های فرهنگی واحدهای دانشگاه می‌گوید:

◀ سیدطه هاشمی

گروه‌های مانند داغش ساخته شده است. غرب از دو موضع به اسلام نگاه می‌کند؛ اول اینکه در نگاه نخست فکر می‌کند اسلام دینی خشونت‌طلب است و در نگاه دوم می‌خواهد بداند اسلام چگونه دینی است؟ آیا آنچه می‌بینید با واقعیت این دین مطابقت دارد یا خیر». به گفته طه هاشمی، این برنامه‌های فرهنگی فرصت مناسبی برای جمهوری اسلامی است تا چهره حقیقی اسلام را نشان دهد. جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک کشور امن اسلامی امروز فرصت دارد به شناخت و معرفی چهره حقیقی اسلام در جهان کمک کند و اسلام واقعی را نشان دهد.»

جشنواره‌ها در واحدها

به گفته هاشمی، اولین جشنوار تاتر دانشجویی در مشهد، اولین جشنواره اقوام و میراث معنوی در کرمان و اولین جشنواره فیلم‌های کوتاه دفاع مقدس و انقلاب اسلامی تحت عنوان «سنسگر» در فیروزکوه استان تهران برگزار شده است و جشنواره نشریات دانشجویی هم در پایان شهریور در تبریز به عنوان طرح‌های ماندگار فرهنگی برگزار خواهد شد. او می‌گوید: «معاونت دانشجویی و فرهنگی دانشگاه آزاد اسلامی تلاش دارد این باور را در دانشجویان ایجاد کند که محیط دانشگاه، محیط متفاوتی است. دانشگاه تقدس دارد. این موضوع در همه جای دنیا وجود دارد. ما باید این باور را در دانشجویان ایجاد کنیم. دانشجویان، کارمندان و اعضای هیات علمی با هر عقیده، تفکر و جناح سیاسی باید متفقد باشند که محیط دانشگاه متفاوت و مقدس است و قوانین و مقرراتش باید پیش از هر جای دیگری رعایت شود. درباره فعالیت نشریات دانشجویی نباید از دانشجوی توقع کار حرفه‌ای داشت، برگزاری این جشنواره هم برای این است که دانشجویان در دانشگاه تمرین کنند و یاد بگیرند. دانشجویان نباید فکر کنند استثنایی برای کسی یا تفکری در دانشگاه وجود دارد. دانشجوی فرزند ما محسوب می‌شود. همچنین این باور باید برای دانشجویان ایجاد شود که در چارچوب قوانین عمل کنند و یاد بگیرند درست انتقاد کنند. شرط این مسائل اعتمادسازی است.» اما نکته مهم دیگر، دآوری در این جشنواره است که می‌تواند به روال اغلب جشنواره‌ها اعتراضاتی در پی داشته باشد. اینکه دانشجویان احساس کنند دانشگاه برای افکار مختلف اهمیت قائل است و گروهی بر گروهی دیگر برتری ندارد، می‌تواند با نتیجه دآوری نشان داده شود. به گفته هاشمی، اگر وزن کسانی که دآوری می‌کنند، زیاد باشد اعتراضات کم می‌شود و همچنین ترکیب داوران باید به گونه‌ای باشد که دانشجویان احساس نکنند دآوری سیاسی و خطی بوده است.

نابید جلوی موسیقی را گرفت

سیاست معاونت دانشجویی و فرهنگی گسترش نشریات و کانون‌های دانشجویی است. هاشمی می‌گوید: «اهتمام دانشگاه آزاد اسلامی این است که دانشجویان سیاست‌ورزی یاد بگیرند. فعالیت تشکل‌ها به فعالیت‌های فرهنگی و کانون‌ها مربوط نیست و آنها کاملاً مجزا عمل می‌کنند.» از این رو به گفته مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی، این دانشگاه در آینده هر چه بیشتر به فعالیت‌های فرهنگی در دانشگاه بها خواهد داد. یکی از این برنامه‌های فرهنگی موسیقی در دانشگاه هاست. به گفته معاون فرهنگی دانشگاه آزاد اسلامی، نابید جلوی موسیقی در دانشگاه را گرفت، بلکه باید تلاش کرد موسیقی بد ترویج پیدا نکند. هاشمی می‌گوید: «در دانشگاه کنسرت برگزار نمی‌شود و در همه جای دنیا هم همین‌طور است، اما نباید جلوی موسیقی را گرفت. باید طبق چارچوب‌ها و قوانین و مقررات شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها که زیر نظر شورای عالی انقلاب فرهنگی است، در رابطه با این موضوع عمل کرد. ما باید در دانشگاه حساسیت‌های ملی، خرده‌فرهنگ‌ها و ارزش‌ها را در نظر بگیریم و در چارچوب قوانین شورای عالی انقلاب فرهنگی حرکت کنیم؛ اما نباید با محدود کردن و جلوگیری از فعالیت‌ها و برنامه‌های قانونی مانع توسعه فرهنگی و اجتماعی شویم.» آتطور که معاون فرهنگی دانشگاه آزاد اسلامی وعده داده است جشنواره نشریات دانشجویی به عنوان یک طرح ملی هر دوسال یک بار با یک دبیرخانه دائمی در دانشگاه آزاد اسلامی برگزار خواهد شد و همه واحدها می‌توانند در اجرای این طرح سهیم باشند.

ویژه نامه هفتگی
اخبار واحدهای
دانشگاه آزاد اسلامی

هفته‌نامه

برای انعکاس عملکرد خود
با سازمان آگهی‌های
روزنامه فرهنگستان
تماس بگیرید

تلفن: ۰۲۱-۶۶۳۴۸۰۴۶
فکس: ۰۲۱-۶۶۳۴۸۰۱۷

فرهنگستان آنلاین

www.FDN.ir